

NAVIGÁTOR
bezpečného úvěru

jako bič na úvěrové predátory?

PhDr. Petr Teplý, Ph.D.

Institut ekonomických studií, Fakulta sociálních věd,
Univerzita Karlova v Praze
EEIP, a.s.

Finanční gramotnost v praxi
Konferenční centrum City, Praha
10. května 2012

Obsah

1. Úvod

2. Racionalita zadlužování vs. Uroboros

3. Zodpovědné úvěrování

4. Bezpečný věřitel vs. predátor

5. Výsledky Navigátoru

6. Závěr

1. Úvod

Motivace a cíl

- 1) Důležitá je finanční gramotnost a vzdělávání již u malých dětí (u dlužníka už je pozdě!)
- 2) Pro komplexní řešení „nezodpovědného úvěrování“ je třeba komplexní přístup (v ČR chybí!)
- 3) Dva cíle projektu:
 - a) definovat „bezpečný úvěr“
 - b) srovnat spotřebitelské úvěry v ČR ve světle této definice
- 4) Výsledek studie: **Navigátor bezpečného úvěru** jako pionýrský krok ke komplexnímu hodnocení spotřebitelských úvěrů v ČR - může se stát **bičem na úvěrové predátory?**
- 5) V současnost pracujeme na dokonalejší metodologii a datech...

Obsah

1. Úvod

2. Racionalita zadlužování vs. Uroboros

3. Zodpovědné úvěrování

4. Bezpečný věřitel vs. predátor

5. Výsledky Navigátoru

6. Závěr

2. Racionalita zadlužování vs. Uroboros

Co by řekl Uroboros na zadlužování?

- ✓ **Zadlužování je racionální** = žijeme dnes a dluh nám umožňuje již nyní žít naši zítřejší budoucnost!
- ✓ Ale pozor – krátkodobě si Uroboros pomůže (nasytí se), ale následně zanikne (=nezodpovědný dlužník zbankrotuje)

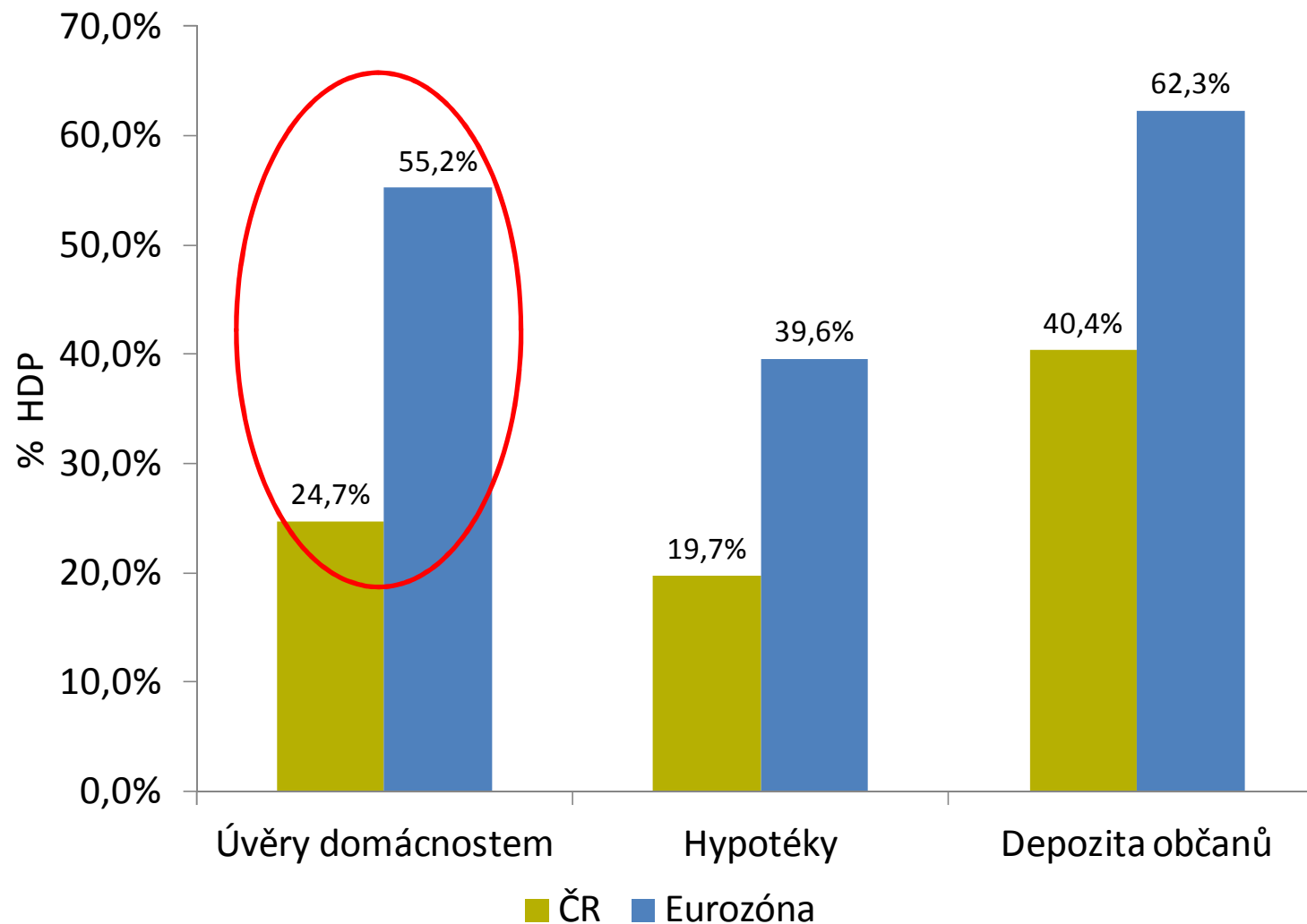
Obsah

1. Úvod
2. Racionalita zadlužování vs. Uroboros
3. **Zodpovědné úvěrování**
4. Bezpečný věřitel vs. predátor
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

3. Zodpovědné úvěrování

Nárůst zadluženosti k hodnotám Eurozóny...

3. Zodpovědné úvěrování

...je rostoucí ale zadluženost v ČR zdravá?

- ✓ Rostoucí bohatství českých domácností a konvergence k hodnotám západní Evropy = hlavní příčiny **růstu zadluženosti v ČR**
- ✓ **České domácnosti jsou ale chudší** než ty „západoevropské“ (finanční aktiva domácností/HDP v ČR cca 80 % vs. Německo cca 200 %)
- ✓ Obecně: **zadlužování domácností není a priori nic špatného**
- ✓ Nicméně je důležité, aby se jednalo o tzv. **bezpečné zadlužování**.
- ✓ Co je zodpovědné úvěrování/bezpečný úvěr?

3. Zodpovědné úvěrování

Co je zodpovědné úvěrování?

- ✓ Existuje několik definic zodpovědného úvěrování
 - 1) **zodpovědné úvěrování ze strany věřitele**
(responsible lending, přesnější překlad je tudíž zodpovědné zapůjčování);
 - 2) **zodpovědné úvěrování ze strany dlužníka**
(responsible borrowing, přesnější překlad je tudíž zodpovědné vypůjčování).
- ✓ S ohledem na výše uvedené zodpovědné úvěrování implikuje „**férovou hru**“ na obou stranách!

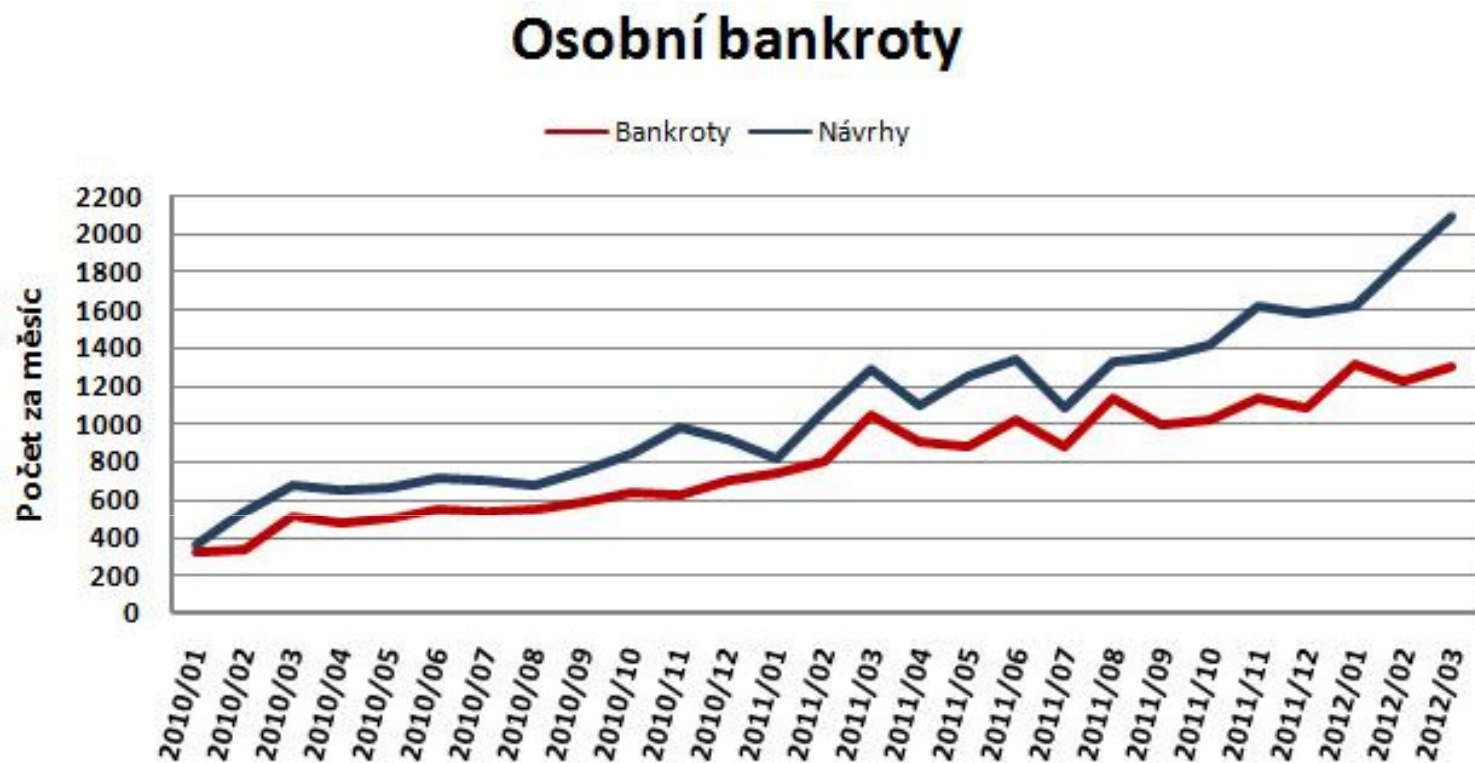
3. Zodpovědné úvěrování

Naše definice bezpečného úvěru

- ✓ Definice bezpečného úvěru/zodpovědného úvěrování z pohledu dlužníka:
 - 1) **znám kvalitu svého věřitele** (nabídková strana úvěru),
 - 2) **chápu parametry svého úvěru** (produktový design),
 - 3) **chápu důsledky splácení i nesplácení úvěru** (poptávková strana úvěru).
- ✓ Výše uvedené tři charakteristiky pokrývají tři klíčové oblasti úvěrového trhu: nabídku, produktový design a poptávku.
- ✓ Jaké jsou důsledky nezodpovědného zadlužování?

3. Zodpovědné úvěrování

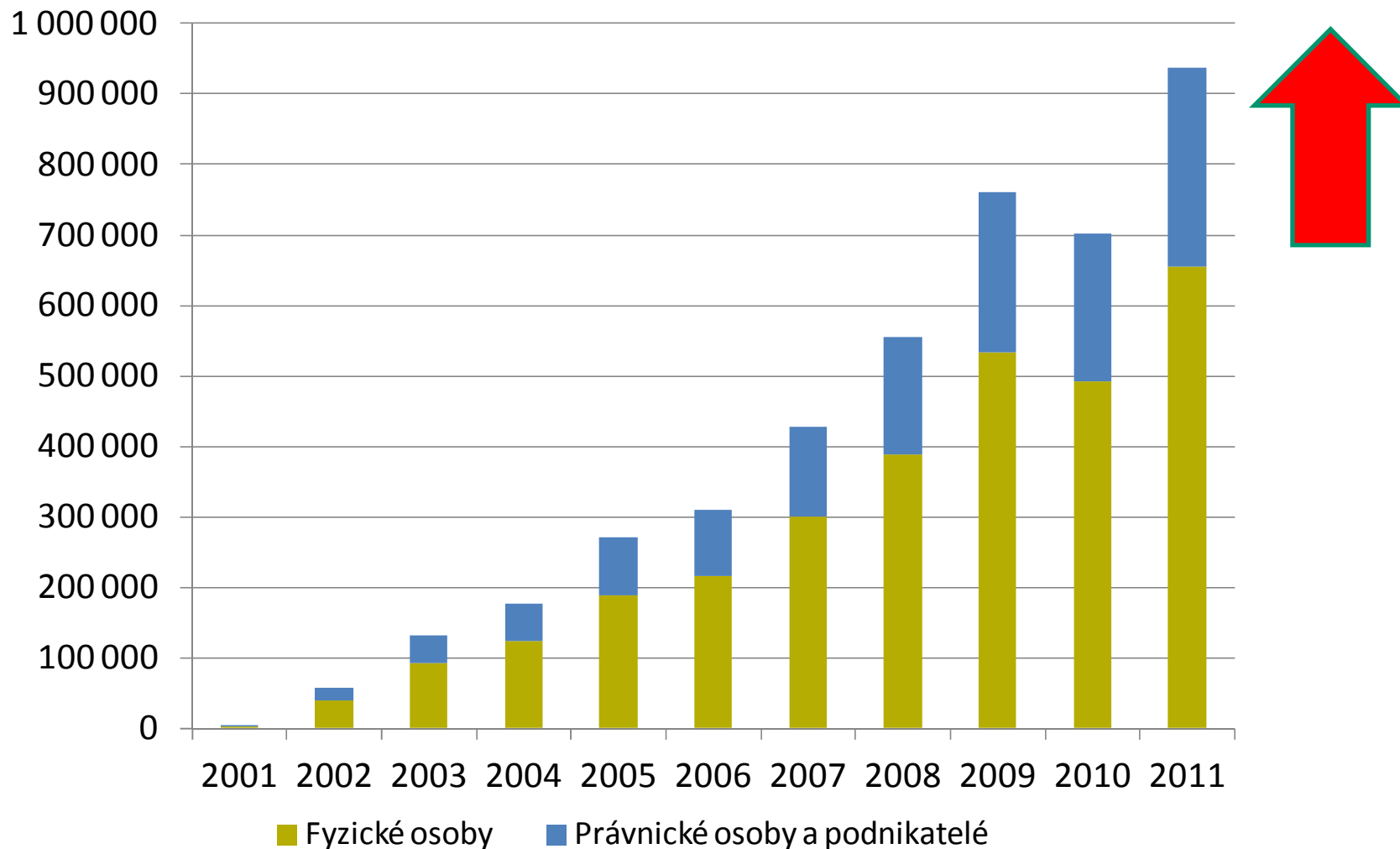
...nárůst osobních bankrotů (Uroboros je tu!)

- ✓ Osobní bankrot dlužníka, resp. jeho finanční zánik, znamená následně vstup do nové, méně radostné etapy života ☹

3. Zodpovědné úvěrování

...a taktéž nárůst exekucí až na 936 000 v roce 2011

Zdroj: Autor podle Exekutorské komory

Slide 12
www.eeip.cz

Obsah

1. Úvod
2. Analýza trhu spotřebitelských úvěrů v ČR
3. Definice zodpovědného úvěrování
4. Metodologie konstrukce Navigátoru
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

4. Metodologie konstrukce Navigátoru

Tři hlavní kritéria

- ✓ Tři části/kritéria Navigátoru:
 - 1) potenciální věřitel (nabídková strana)
 - 2) ex-ante parametry úvěru (produktový design)
 - 3) ex-post parametry úvěru (důsledky při nesplácení úvěru)

- ✓ Hodnota NBÚ se spočítá jako vážený průměr jednotlivých kritérií

$$\text{NBÚ} = 40\% \times \text{PV} + 40\% \times \text{APÚ} + 20\% \times \text{PPÚ}$$

kde

NBÚ = Navigátor bezpečného úvěru,

PV = potenciální věřitel,

APÚ = ex-ante parametry úvěru,

PPÚ = ex-post parametry úvěru.

- ✓ Celkem zkoumáno 34 společností

4. Metodologie konstrukce Navigátoru

Bezpečný věřitel vs. Predátor

- ✓ Maximum NBÚ je 10 bodů, přičemž 10 bodů bude maximum i pro dílčí kritéria PV, APÚ a PPÚ (tato kritéria jsou váženým průměrem dalších dílčích kritérií), minimum je 0.
- ✓ Následně je možno rozdělit věřitele do 2 hlavních skupin na Bezpečné věřitele a Predátory

- ✓ Obecně platí, že čím vyšší hodnota NBÚ, tím vyšší rating resp. kvalita věřitele.

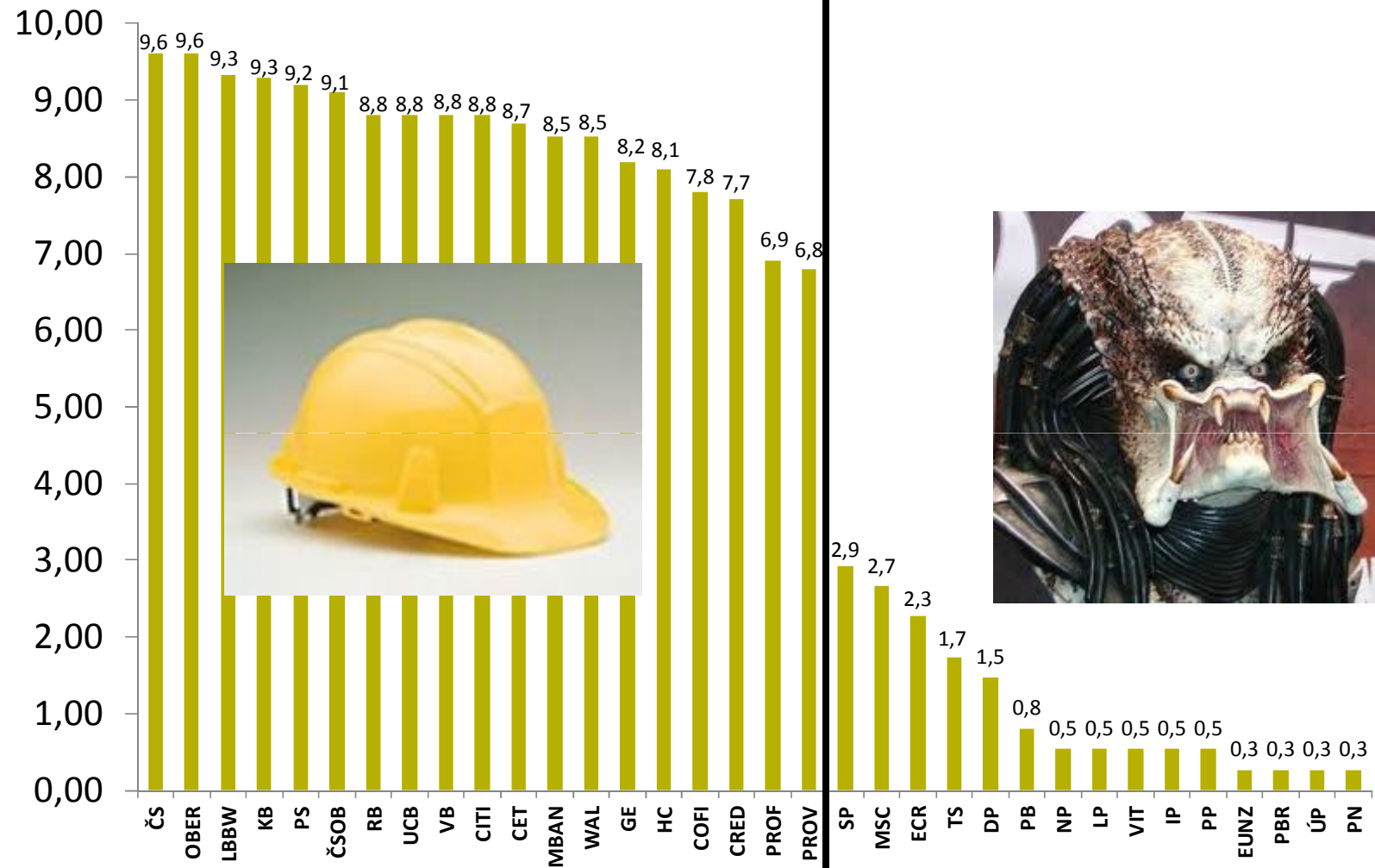
Obsah

1. Úvod
2. Racionalita zadlužování vs. Uroboros
3. Zodpovědné úvěrování
4. Bezpečný věřitel vs. predátor
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

5. Výsledky Navigátoru

2 odlišné skupiny: Bezpeční věřitelé vs. Predátoři

5. Výsledky Navigátoru

Co implikují výsledky?

- 1) **2 hlavní skupiny** implikují heterogenitu zkoumaných subjektů
- 2) **Bezpeční věřitelé** jsou transparentní a většina verifikovala vybraná data
- 3) Nejvyšších hodnot dosáhly banky, nicméně „značkové nebanky“ vykázaly srovnatelné hodnoty
- 4) Variabilita hodnot RPSN i mezi bankami
- 5) **Predátoři jsou velmi netransparentní** (chybí jména kontaktních osob, nenabízejí úvěrovou kalkulačku atd.), data prakticky neverifikovali

Obsah

1. Úvod
2. Racionalita zadlužování vs. Uroboros
3. Zodpovědné úvěrování
4. Bezpečný věřitel vs. predátor
5. Výsledky Navigátoru
6. Závěr

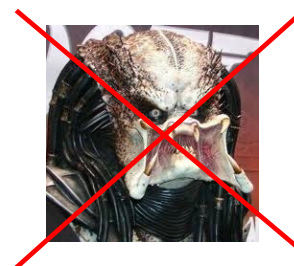
6. Závěr

Co říci závěrem?

- 1) Uroboros je všudypřítomný fenomén!
- 2) Vzdělávání dlužníka už je pozdě, důležitá je finanční gramotnost již u malých dětí
- 3) Cílem dlužníka i věřitele má být zodpovědná zadluženost, a nikoliv bezhlavá předluženost
- 4) V případě zadlužení u predátorů by si dlužník měl uvědomit potenciální takovéto riziko a důsledky
- 5) **Navigátor** se časem může stát **bičem** na úvěrové **predátory!**

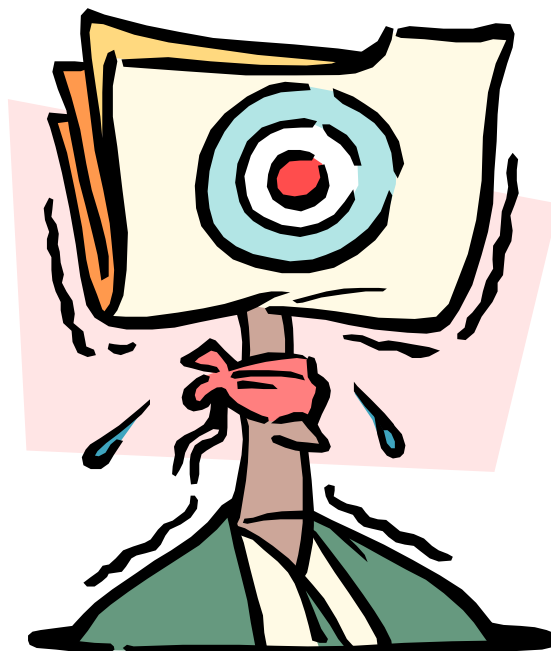

NAVIGÁTOR
bezpečného úvěru

Děkuji za pozornost.

Nějaké otázky?

Kontakt – Petr Teplý

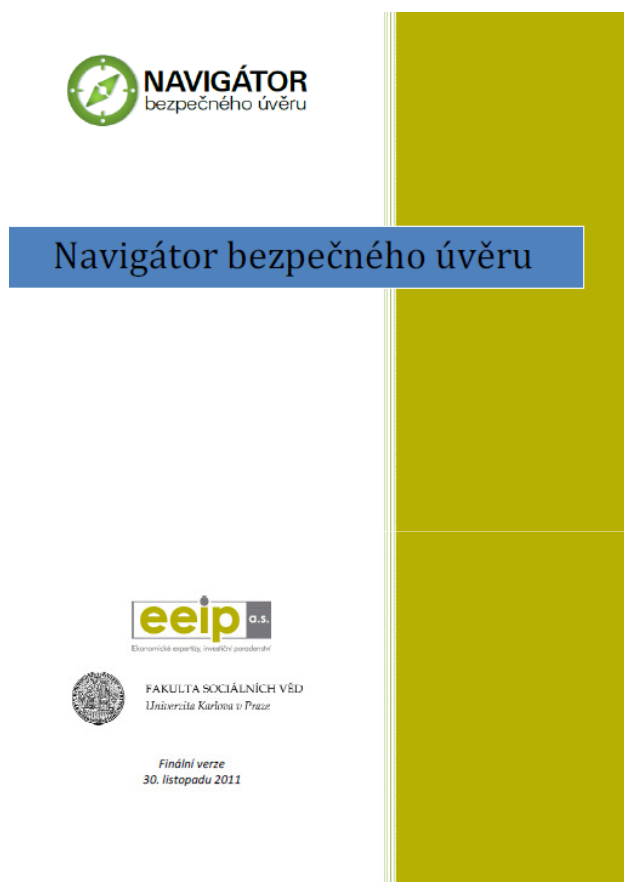
Odborný asistent
Institut ekonomických studií
Fakulta sociálních věd
Univerzita Karlova
Opletalova 26
110 00 Praha
Česká republika
Tel: +420 222 112 320
E-mail: navigator@eeip.cz
<http://ies.fsv.cuni.cz>

Manažer projektu Navigátor
bezpečného úvěru
EEIP, a.s.
Thunovská 12
110 00 Praha 1
Česká Republika
Tel.: +420 224 232 754
E-mail: navigator@eeip.cz
www.eeip.cz

7. Appendix – detailní výpočty

Detaily Navigátoru bezpečného úvěru

Kompletní studie je ke stažení na:

<http://www.eeip.cz/download/111130-Navigator%20studie%20EEIP-a-UK%20final.pdf>

7. Appendix – detailní výpočty

Příklad výpočtu Navigátoru – 3 hlavní kritéria

Stupeň spolehlivosti	Typ poskytovatele úvěru	Hodnota NBÚ
1	Bezpečný věřitel	5,0-10,0
0	Predátor	0,0-4,99

1. Výsledná hodnota NBÚ		
	Hodnota	Max.
Navigátor bezpečného úvěru	8,80	10,00
Výsledek ->		Bezpečný věřitel
1	Bezpečný věřitel	5,0-10,0
2	Predátor	0,0-4,99

2. Výpočet NBÚ					
			Váha	Hodnota	Vážená hodnota
2.1	Potenciální věřitel	PV	40%	10,00	4,00
2.2	Ex-ante parametry úvěru	APÚ	40%	8,00	3,20
2.3	Ex-post parametry úvěru	PPÚ	20%	8,00	1,60

7. Appendix – detailní výpočty

Příklad výpočtu Navigátoru – 1. Potenciální věřitel

3. Výpočet parametru PV (potenciální věřitel)		Body	Max.
Celková hodnota PV		10,00	10,00
3.1 Rating věřitelů podle stupně kontroly		8,00	8,00
3.1.1 Nejvyšší stupeň kontroly (dohled ČNB a TOP auditor)		X	8,00
3.1.2 Střední stupeň kontroly (členství v ČLFA a TOP auditor)			5,00
3.1.3 Slabý stupeň kontroly (relativně transparentní věřitel)			3,00
3.1.3.1 Jsou odpovědné osoby věřitele uvedeny v Obchodním rejstříku? ANO NE			
3.1.3.2 Nabízí věřitel i další přidružené aktivity (např. oddlužení a konsolidace půjček)? ANO NE			
3.1.3.3 Má věřitel webovské stránky s uvedením jména kontaktní osoby? ANO NE			
3.1.3.4 Minimální stupeň kontroly (netransparentní věřitel)			0,00
3.2 Rating věřitelů podle požadovaných informací pro poskytnutí úvěru		2,00	2,00
3.2.1 Požaduje věřitel potvrzení o výši příjmu potenciálního dlužníka? ANO NE		0,67 X	0,67
3.2.2 Slibuje věřitel poskytnutí půjčky bez nahlížení do registru? ANO NE		0,67 X	0,67
3.2.3 Nabízí na věřitel on-line kalkulačku na výpočet parametrů úvěrů? ANO NE		0,67 X	0,67

7. Appendix – detailní výpočty

Příklad výpočtu Navigátoru – 2. Ex-ante parametry úvěru

4. Výpočet parametru APÚ (ex-ante parametry úvěru)	Body	Max.
Celková hodnota APÚ	8,00	10,00
4.1 Cena produktu (celková částka, kterou je třeba zaplatit)	1,50	3,00
4.1.1 <33 075 Kč		
4.1.2 33 076 Kč - 34 424 Kč	X	
4.1.3 >34 425 Kč		
4.2 RPSN	0,50	1,00
4.2.1 <22,53%		
4.2.2 22,54% - 26,54%	X	
4.2.3 >26,55%		
4.3 Nabízí věřitel formulář pro standardní informace o spotřebitelském úvěru?	5,00	5,00
4.3.1 ANO	X	
4.3.2 NE		
4.4 Možnost pojištění	1,00	1,00
4.4.1 ANO	X	
4.4.2 NE		

7. Appendix – detailní výpočty

Příklad výpočtu Navigátoru – 3. Ex-post parametry úvěru

5. Výpočet parametru PPÚ (ex-post parametry úvěru)	Body	Max.
Celková hodnota PPÚ	8,00	10,00
5.1 Hodnocení věřitelů podle četnosti u klientů v oddlužení a konkursu	1,00	2,00
5.1.1 Nízká četnost		
5.1.2 Střední četnost	X	
5.1.3 Vysoká četnost		
5.2 Hodnocení věřitelů podle četnosti u zadlužených klientů AOP	1,00	2,00
5.2.1 Nízká četnost		
5.2.2 Střední četnost	X	
5.2.3 Vysoká četnost		
5.3 Obsahuje smlouva rozhodčí doložku?	2,00	2,00
5.3.1 ANO, klient ji nemůže odmítnout		
5.3.2 ANO, klient ji může odmítnout		
5.3.3 NE	X	
5.4 Je využívána úprava úroku z prodlení nad zákonný limit?	2,00	2,00
5.4.1 ANO		
5.4.2 NE	X	
5.5 Přesahuje výše náhrady nákladů při předčasném splacení úvěru zákonný limit?	2,00	2,00
5.5.1 ANO		
5.5.2 NE	X	

7. Appendix – detailní výpočty

Zkoumané subjekty pro úvěr na 30 tis. Kč

	Instituce	Webová stránka	Zkratka
1	BRE Bank S.A., organizační složka podniku	http://www.mbank.cz/	MBAN
2	CETELEM ČR, a.s.	http://www.cetelem.cz/	CET
3	COFIDIS s.r.o.*	http://cofidis.cz/	COFI
4	CREDIUM, a.s.	http://credium.cz/	CRED
5	Česká spořitelna, a.s.	https://www.csas.cz	ČS
6	Československá obchodní banka, a. s.	http://www.csob.cz	ČSOB
7	Home Credit a.s.	http://www.homecredit.cz	HC
8	Komerční banka, a.s.	http://www.kb.cz	KB
9	Poštovní spořitelna (ČSOB)	http://www.postovnisporitelna.cz	PS
10	PROFI CREDIT Czech, a.s.	http://www.proficredit.cz/	PROF
11	Provident Financial, s.r.o.**	http://www.profinancial.cz/	PROV
12	Raiffeisenbank a.s.	http://www.rb.cz	RB
13	Waldviertler Sparkasse von 1842 AG	http://www.wspk.cz	WAL
	Produkt	Webová stránka	Zkratka
14	Dobrá půjčka	http://www.dobrapujcka.com/	DP
15	Ecredit	http://www.ecredit.cz	ECR
16	Expresní úvěr na zástavu	http://damivam.firemni-stranka.cz	EUNZ
17	Lehká půjčka	http://lekapujcka.cz/	LP
18	MSC	http://www.msccorp.cz/	MSC
19	Nejlepší půjčka	http://nejlepsi-pujcka.cz	NP
20	Půjčka bez	http://www.pujckapenize.cz	PB
21	Půjčka bez registru	http://www.pujckabez.cz/	PBR
22	Smart půjčka	http://www.smartpujcka.cz/	SP
23	Tommy Stachi	http://www.snadnapujcka.cz	TS
24	Úvěrová pohotovost	http://uverovapohotovost.firemni-stranka.cz/	ÚP

* Jedná se o revolvingový úvěr

** Splatnost 60 týdnů

7. Appendix – detailní výpočty

Zkoumané subjekty pro úvěr na 100 tis. Kč

	Instituce	Webová stránka	Zkratka
1	BRE Bank S.A., organizační složka podniku	http://www.mbank.cz	MBAN
2	Citibank Europe plc, organizační složka	http://www.citibank.cz	CITI
3	CETELEM ČR, a.s.	http://www.cetelem.cz	CET
4	CREDIUM, a.s.	http://credium.cz	CRED
5	Česká spořitelna, a.s.	https://www.csas.cz	ČS
6	Československá obchodní banka, a. s.	http://www.csob.cz	ČSOB
7	GE Money Bank, a.s.	https://www.gemoney.cz	GE
8	Home Credit a.s.	http://www.homecredit.cz	HC
9	Komerční banka, a.s.	http://www.kb.cz	KB
10	LBBW Bank CZ a.s.	http://www.lbbw.c	LBBW
11	Oberbank AG pobočka Česká republika	http://www.oberbank.cz	OBER
12	Poštovní spořitelna (ČSOB)	http://www.postovnisporitelna.cz	PS
13	PROFI CREDIT Czech, a.s.	http://www.proficredit.cz	PROF
14	UniCredit Bank Czech Republic, a.s.	http://www.unicreditbank.cz	PROV
15	Raiffeisenbank a.s.	http://www.rb.cz	RB
16	Volksbank CZ, a.s.	http://www.volksbank.cz	VB
	Produkt		
17	Dobrá půjčka	http://www.dobrapujcka.com	DP
18	Vitacredit	http://www.vitacredit.cz	VIT
19	Půjčky-nemovitosti	http://www.pujcky-nemovitosti.cz	PN
20	Půjckapenize	http://www.pujckapenize.cz	PP
21	MSC	http://www.msccorp.cz/	MSC
22	Ihned půjčka	http://www.ihned-pujcka.cz	IP
23	Expresní úvěr na zástavu	http://damivam.firemni-stranka.cz	EUNZ
24	Úvěrová pohotovost	http://uverovapohotovost.firemni-stranka.cz/	ÚP
25	Půjčka bez registru	http://www.bezregistru.net/	PBR
26	Nejlepší půjčka	http://nejlepsi-pujcka.cz	NP